

پرسش ۳۸: معنای حدیث امام باقر (ع): «اگر می‌خواستم، توحید را از صمد منتشر می‌ساختم»

سؤال / ۳۸: روي عن الباقر (ع) ما معناه: (لو شئت لنشرت التوحيد من الصمد) ([120])، فما معنى هذا الحديث، وكيف ينشر التوحيد من الصمد؟
از امام باقر (ع) به این معنا روایت شده است که: «اگر می‌خواستم، توحید را از صمد منتشر می‌ساختم». معنای این حدیث چیست و چگونه ممکن است توحید از صمد، منتشر شود؟

الجواب: الصمد هو المقصود بالحوارج، وهو الممتلئ بالكمال فلا ثغرة فيه، وإذا مرض الإنسان العاقل فمن يقصد غير الله المشافي، وإذا جاع أو عطش أو افتقر فمن يقصد غير الغني، وإذا جهل فمن يقصد غير العليم، وإذا غضب فمن يقصد غير الحليم، وإذا وإذا ... وإذا أراد سدّ نقصه من كل جهة فمن يقصد غير مصدر الكمال الذي لا ينقصه كثرة العطاء إلا كرمًا وجوداً، فمن الصمد سبحانه يعرف العبد القاصد السير إلى الله سبحانه وتعالى.
پاسخ:

صمد کسی است که در نیازها آهنگ او کنند. او مالامال از کمال است و هیچ نقص و عیبی در او راه ندارد. اگر انسان عاقل بیمار شود، به غیر از خدای شفا دهنده به چه کسی رو می‌کند؟ و اگر گرسنه یا تشنه شود یا به فقر مبتلا گردد، به غیر از غنی رو به سوی چه کسی کند؟ و اگر نداند، به غیر از علیم رو به سوی چه کسی کند؟ و اگر به خشم آید، به جز حلیم رو به سوی چه کسی کند؟ و اگر.... و اگر.... و اگر بخواهد نقص‌های خود را از هر جهت جبران کند، غیر از منبع کمالی که بخشش بسیارش جز جود و کرم بر او نیفزاید، رو به سوی چه

کسی آورد؟ بنابراین از صمد، بنده‌ی قصد کننده‌ی سیر به سوی خداوند سبحان و متعال شناخته می‌شود.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَلِيمُ وَالكَرِيمُ وَالرَّؤُوفُ وَالْغَفَّارُ وَالْقَادِرُ وَالْقَهَّارُ وَالْجَبَّارُ وَالْغَنِيُّ وَالْعَلِيمُ وَالْحَكِيمُ وَكُلُّ أَسْمَاءِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى الَّتِي شَاءَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهَا خَلْقَهُ، فَهُوَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى الصِّمْدِ أَيِ الْمَقْصُودِ بِكُلِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ وَالصِّفَاتِ.

خداوند، حلیم، کریم، رؤوف، غفار، قادر، قهار، جبار، غنی، علیم، کریم و حکیم است و نیز همه‌ی نام‌های خداوند سبحان و متعال که اراده کرده خلقش را از آن‌ها آگاه سازد. پس او سبحان و متعال، صمد است؛ یعنی مقصود در تمام این نام‌ها و صفات.

[120]- قال (ع) وهو يجيب وقدأ من فلسطين قدموا عليه: (... لو وجدت لعلمي الذي أتاني الله عز وجل حملة لنشرت التوحيد والإسلام والإيمان والدين والشرائع من الصمد ...) بحار الأنوار : ج 3 ص 225.